

سنتز بتا کازئین توسط اسید پکتیک استخراج شده از عصاره گیاهان شیرزا

دکتر حوری سپهری

گروه زیست شناسی دانشکده علوم دانشگاه تهران

چکیده

پژوهشهای قبلی نشان داده است که عصاره گیاهان شیرزا بر ترشح هورمون پرولاکتین، هورمون نمو و کورتیزول مؤثر است. در کار حاضر نشان داده می شود که فراکسیون مؤثر این عصاره ها که از مشتقات پکتین ها می باشد، در بالا بردن سنتز بتا کازئین نقش قابل توجهی را دارا می باشند. این مطالعات در موش و خرگوش بصورت «In - Vivo» و «In - Vitro» انجام شده است.

تزریق پرولاکتین با مقدار ۲۰ UI واحد بین المللی به موشهای ماده بالغ با کره می تواند باعث ایجاد سنتز بتا کازئین گردد. گلوکوکورتیکوئیدها که بطور سینرژیک با پرولاکتین عمل می کنند، نیز قادر به اضافه کردن سنتز بتا کازئین در سلولهای اپی تلایال غدد شیرساز می باشند، بطوریکه هرگاه ماده ای نظیر؛ برموکریپتین (CB 154) را به حیوان تزریق کنیم، این سنتز قطع می شود زیرا این ماده مانع ترشح پرولاکتین آندوژن می گردد.

تزریق ماده ای نظیر سولپیرید Sulpiride که باعث هیپرپلازی غدد شیرساز می شود، بر ترشح پرولاکتین اثر کرده، مقدار آن را بالا می برد و در نتیجه سنتز بتا کازئین نیز زیاد می گردد.

اثر فراکسیون مؤثر گیاهان شیرزا نظیر سواد ذکر شده می باشد و مقدار ترشح پرولاکتین و هورمون نمو آندوژن را زیاد می کند، بنابراین سنتز بتا کازئین را بالا می برد.

در آزمایشهای «In - Vitro» که در قطعات یک میلی متری غدد شیر ساز انجام داده ایم، اثر اسید پکتیک استخراج شده از عصاره گیاهان شیرزا را در نفوسنتز بتا کازئین نشان داده ایم.

J. of Sc.. Univer. Tehran, Vol 20 (1991), no1, p. 61-72

La Synthèse de β -Caseine par l'acide Pectique obtenu des extraits des plantes lactogènes.

Houri Sepehri

Faculté des Sciences, Université de Téhéran

Abstract

Les premières études de ce travail montrent que l'extrait des plantes lactogènes agit sur la sécrétion de la prolactine, la GH. (growth hormone) et la cortisol.

* محل پژوهش در انستیتوی کشاورزی فرانسه I.N.R.A می باشد که آقای هودبینه Houdebine همکاری صمیمانه برای فراهم کردن همه اسکانات پژوهشی داشته است.

Nous avons pu constaté que la fraction active de cet extrait est un dérivé des pectines, et la synthèse de la β -caséine a une forte augmentation en présence de ce composé. ces expériences ont été effectués chez la ratte et chez la lapine «in- vivo» et «in- vitro».

Une injection de la prolactine en raison de 25UI à des rattes pubères vièrges est capable d'induire la synthèse de la β -caséine. Les glucocorticoïdes, que l'on sait agir en synergie avec la prolactine Sont également capables de stimuler la glande mammaire pour la synthèse de la β -caséine. Cet effet est aboli lorsque la prolactine endogène est supprimée par les injections simultanées de la bromocriptine (CB₁₅₄). De même, sulpiride qui est capable d'induire l'hyperplasie de la glande mammaire ainsi qu' une intense sécrétion de la prolactine endogene peut provoquer l'augmentation de la synthèse de la β - caséine.

Des extraits aqueux des différentes plantes lactogènes se sont avérés induire comme la prolactine, l'accumulation de la β - caséine dans la glande mammaire.]

Par les études «In- Vitro» nous avons observé que l'acide pectique obtenu des fractions actives des plantes lactogènes agit sur la Néosynthèse de la β - Caséine.

مقدمه :

کازئین ها پروتئینهای شیر را تشکیل می دهند . Edery و همکاران در سال ۱۹۸۴ روشهای رادیوایمونواسه Radioimm-unoassay را برای سنجش بتا کازئین عرضه کردند . در هر دوره جنسی که مقدار استروئیدهای مترشح از تخمدان و ترشح پرولاکتین تغییر می کند، غدد شیری تحریکی دریافت می کنند که باعث جمع شدن مقدار کمی شیر در آنها می شود . به همین جهت بتدریج حساسیت بافت مذکور نسبت به مواد گالاکتوزن کاهش می یابد. در این تجربیات موش هایی انتخاب شده اند که حدود ۷ تا ۸۰ روز بیشتر سن ندارند و بنابراین هنوز نسبت به مواد لاکتوزن حساسیت کافی را دارا می باشند .

تزریق پرولاکتین و استات هیدروکورتیزون (هورمون های لاکتوزن در همه انواع پستانداران شیرده) باعث القاء و سنتز بتا- کازئین و جمع شدن آن در غدد شیرساز موشهای مورد آزمایش می شود.

Houdebine در سال ۱۹۸۶ نشان می دهد که گلوکوکور-تیکوئیدها به تنهایی اثری ندارند اما اگر همراه با پرولاکتین باشند مؤثر واقع می شوند . با تزریق ماده ای نظیر برمو کریپتین (CB₁₅₄) به حیوان که ماده ای دوپامینرژیک است و باعث کم شدن و یا قطع ترشح پرولاکتین از هیپوفیز می گردد، اثر استات هیدروکورتیزون به کلی قطع می شود. برعکس ماده ای نظیر سولپیرید Sulpiride که در ترشح پرولاکتین مؤثر است، سنتز بتا کازئین را بطور کامل

مشخص در غدد پستانی موش زیاد می کند .

Houdebine در سال ۱۹۸۴ نشان داد که ترشح شیر، نتیجه عمل چندین هورمون است و عصاره های گیاهی بطور مستقیم روی مقدار ترشح پرولاکتین آندوزن اثر کرده و در نتیجه این -هورمون بطور مؤثر روی غدد پستانی اثر می کند. با توجه به این مطالب که Kerdelhué و همکارانش نشان داده بودند که اسیدپکتیک قادر به تحریک ترشح پرولاکتین، هورمون نمو، LH و بالاخره بتا آندورفین از هیپوفیز موش است، Sepehri و همکاران در ۱۹۹ اثر مشتقات پکتینهای فراکسیون مؤثر گیاهان شیرزا را بر افزایش مقدار ترشح پرولاکتین در فراگمانهای هیپوفیز گوسفند ماده نشان داده اند.

پس از آزمایشهای متعدد مشخص شد که مواد لاکتوزن گیاهی در آب محلول بوده و در الکل و کلروفرم غیرقابل حل، می باشند و در اثر حرارت و پروته آرها غیرفعال نمی شوند (Sawadogo در سال ۱۹۸۸). پژوهشهای مختلف مؤید این نظر است که فراکسیون های فعال از جنس پلی ساکاریدها هستند.

در پژوهش حاضر ملاحظه می شود که فراکسیون های مؤثر عصاره گیاهان شیرزا که بطور اهم از مشتقات پکتینها می باشند، به صورت «in Vitro» مقدار بتا کازئین را در سلولهای اپی تلیال غدد پستانی خرگوش شیرده بطور کامل مشخص افزایش می دهند.

مواد و روش آزمایش:

حیوانات: در این پژوهشها از موش ماده با کرد و خرگوشهای آبستن دروغین و شیرده (بیست و پنجمین روز لاکتاسیون) یعنی در آخر دوران شیردهی استفاده شده است. موشها از نوع Wistar می باشند که بوسیله نمونه برداری از واژن، نظم دوره جنسی آنها مورد تأیید بوده است. سن آنها حدود ۳ ماه و وزن آنها بین ۲۸۰ تا ۳۰۰ گرم می باشد.

مقدار بتا کازئین در غدد شیرساز موشهایی که تحت اثر - عصاره های مؤثر گیاهان شیرزا قرار گرفته اند، اندازه گیری شده است. - خرگوشهای با آبستنی دروغین Pseudogestantes به پرولاکتین بسیار حساس می باشند. مقدار بتا کازئین حیوانات در پانزدهمین روز پس از آبستنی کاذب که تحت تأثیر فراکسیونهای مؤثر گیاهان شیرزا قرار گرفته اند در غدد شیرساز آنها اندازه گیری شده است. بدیهی است در هر گروه، حیوانات شاهد برای مقایسه انتخاب شده اند که تمام شرایط فیزیولوژیکی آنها برابر با حیوانات مورد آزمایش می باشند.

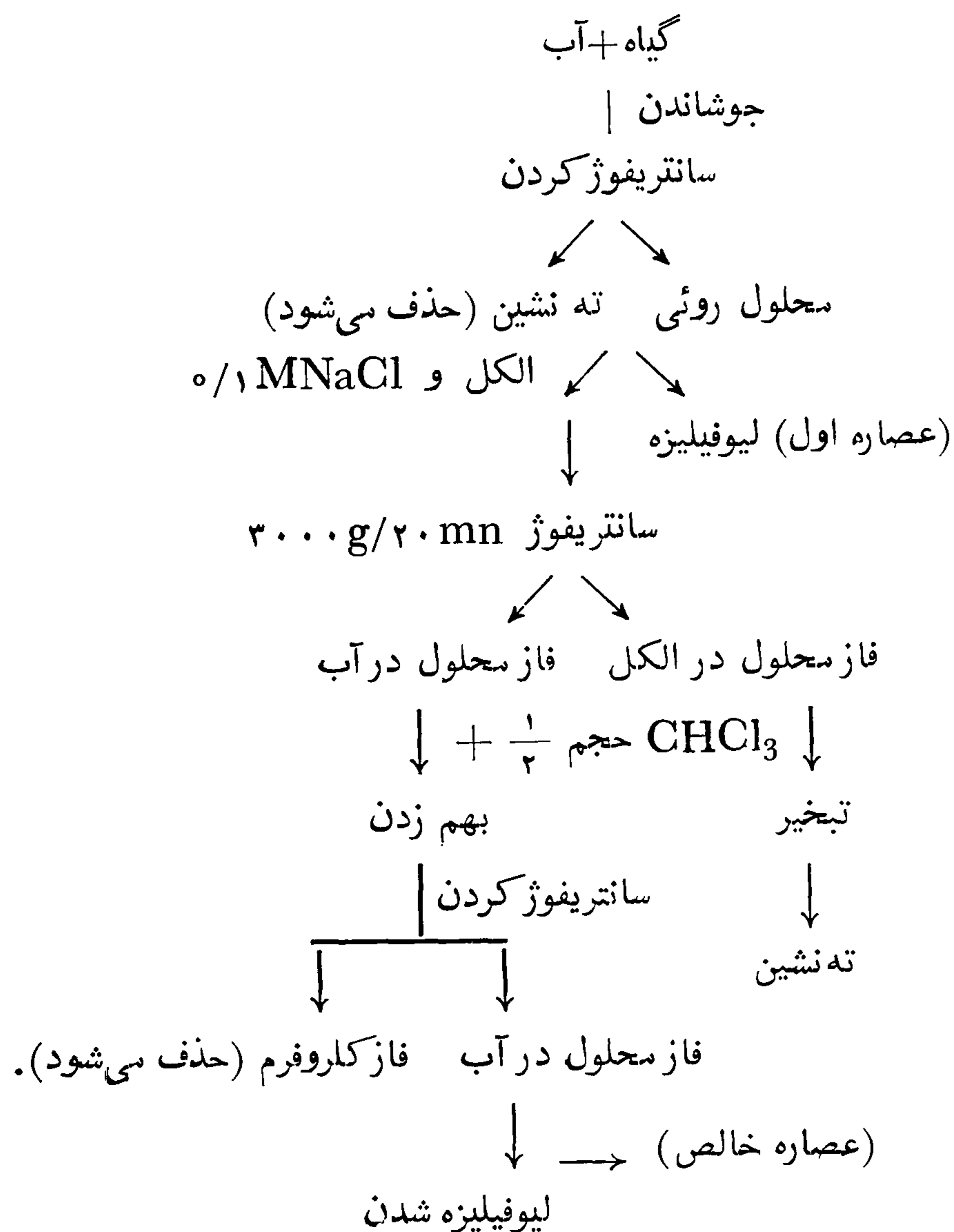
- خرگوشهای شیرده برای مطالعات «in-vivo» بکار برده شده است. در این حیوانات، پودر لیوفیلیزه عصاره گیاهی نظیر پنبه (۲ گرم صبح، ۲ گرم عصر) از راه دهان به مدت ۴ روز داده شده است و پس از این مدت حیوان کشته شده و غدد شیرساز آنها از بدن خارج گردیده و مقدار بتا کازئین در آنها اندازه گیری شده است.

روش بدست آوردن فراکسیون مؤثر گیاه شیرزا:

پس از بدست آوردن عصاره محلول در آب از قسمتهای مختلف گیاهان مورد نظر که آنرا عصاره اول نامیدیم، این عصاره را با کمک مقادیر مختلف الکل، کلرور سدیم ۱ M / . خالص کردیم. تمام فراکسیونهای بدست آمده را از نظر قدرت تحریک ترشح پرولاکتین تست کردیم. آنچه مورد توجه قرار گرفت. این است که فراکسیون های غیر محلول در الکل، قدرت تحریک خود را همانطور که در عصاره اول داشته اند، حفظ کرده اند. اما فراکسیونهای محلول در الکل هیچگونه فعالیت مشابه را نشان نمی دهند. فراکسیونهای غیر محلول در الکل بوسیله کلروفرم نیز مورد آزمایش قرار گرفته اند و فاز کلروفرم آن حذف شده و فاز محلول در آب را جدا نمودیم و لیوفیلیزه کردیم.

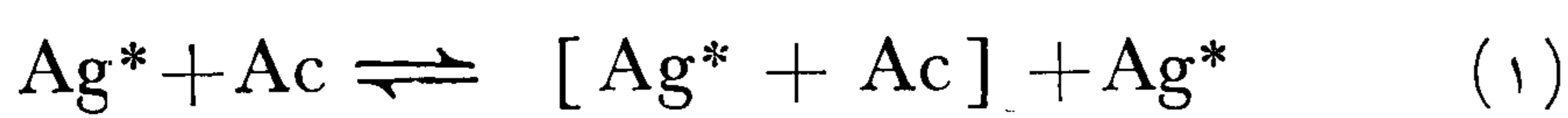
فراکسیونهای بدست آمده دارای فعالیت لاکتوزن فراوان می باشند. عصاره اول حدود ۲ تا ۲۰ درصد وزن خشک اولیه را نشان می دهد در صورتیکه عصاره دوم که با الکل، کلرور سدیم و کلروفرم عصاره گیری شده است، حدود ۱ تا ۱۰ درصد وزن خشک گیاه اولیه می باشد. مقدار عصاره ای که می تواند مؤثر در تحریک ترشح پرولاکتین باشد، در عصاره اول از یک گرم به بالاست و در

عصاره دوم فقط حدود ۱۰۰ تا ۴۰۰ میلی گرم می باشد. روش دیگری که برای بدست آوردن فراکسیونهای فعال از آن استفاده شده است، فراکسیونهای مولکولی بوده است که اساس این روش عبور دادن عصاره نوع اول از صافی های مخصوصی است که مولکولهای با وزن مولکولی معین را از خود عبور می دهند پس از تزریق موادی که دارای مولکولهای بزرگ هستند، به گوسفند ماده، روشن شد که مولکولهای کوچکتر از ۵۰۰۰ دالتون برای تحریک ترشح هورونهای پرولاکتین و نمو غیر فعال می باشند. مراحل مختلف عصاره گیری را می توانیم بصورت زیر نشان دهیم:

اندازه گیری هورمونها:

اندازه گیری هورمونها بوسیله روشهای رادیوایمونولوژیک RIA صورت گرفته است. بطوریکه می دانیم در این روش از رقابت بین دو آنتی کر رادیواکتیو و غیر رادیواکتیو استفاده می شود که واکنش آن مطابق فرمول زیر می باشد:

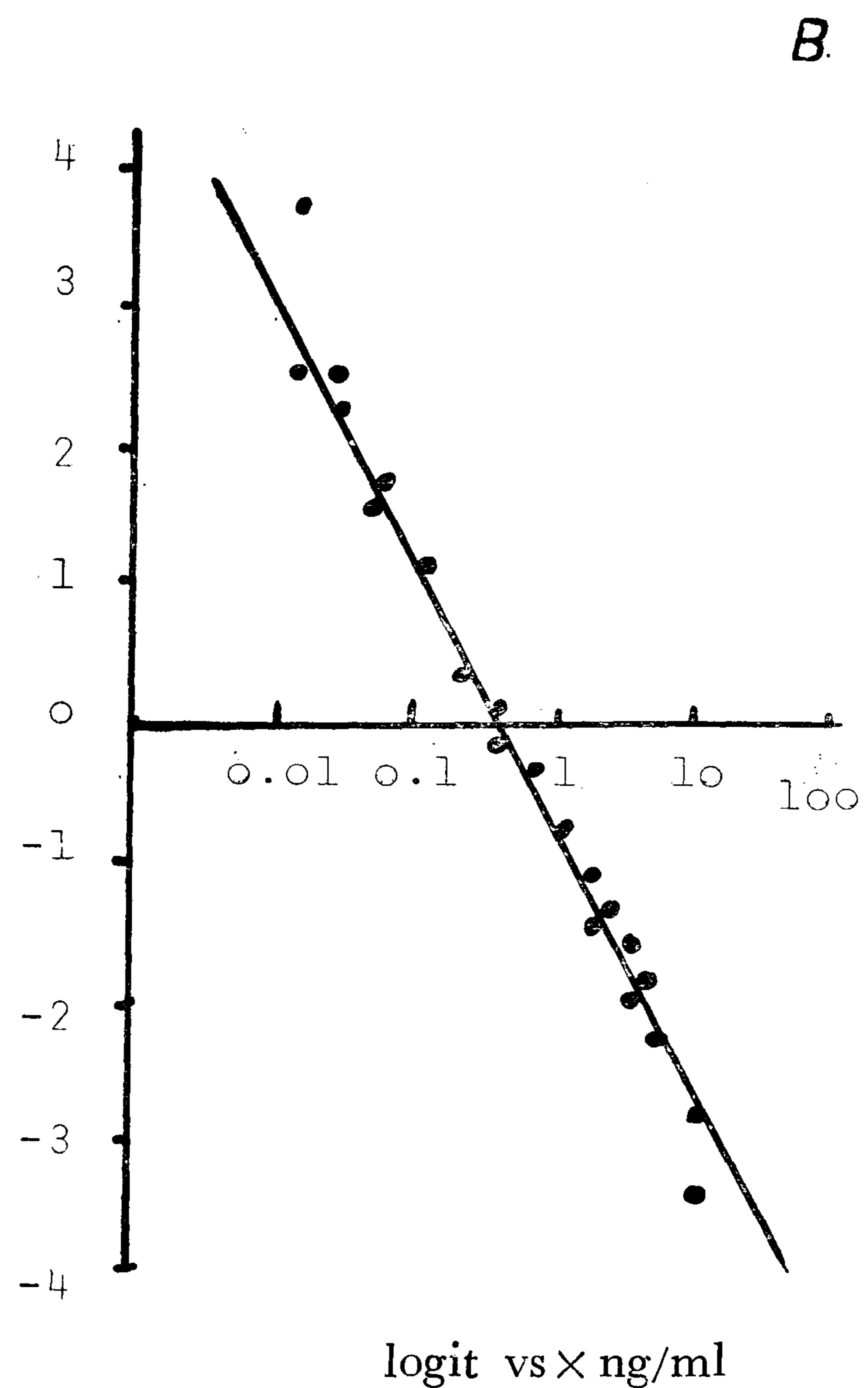
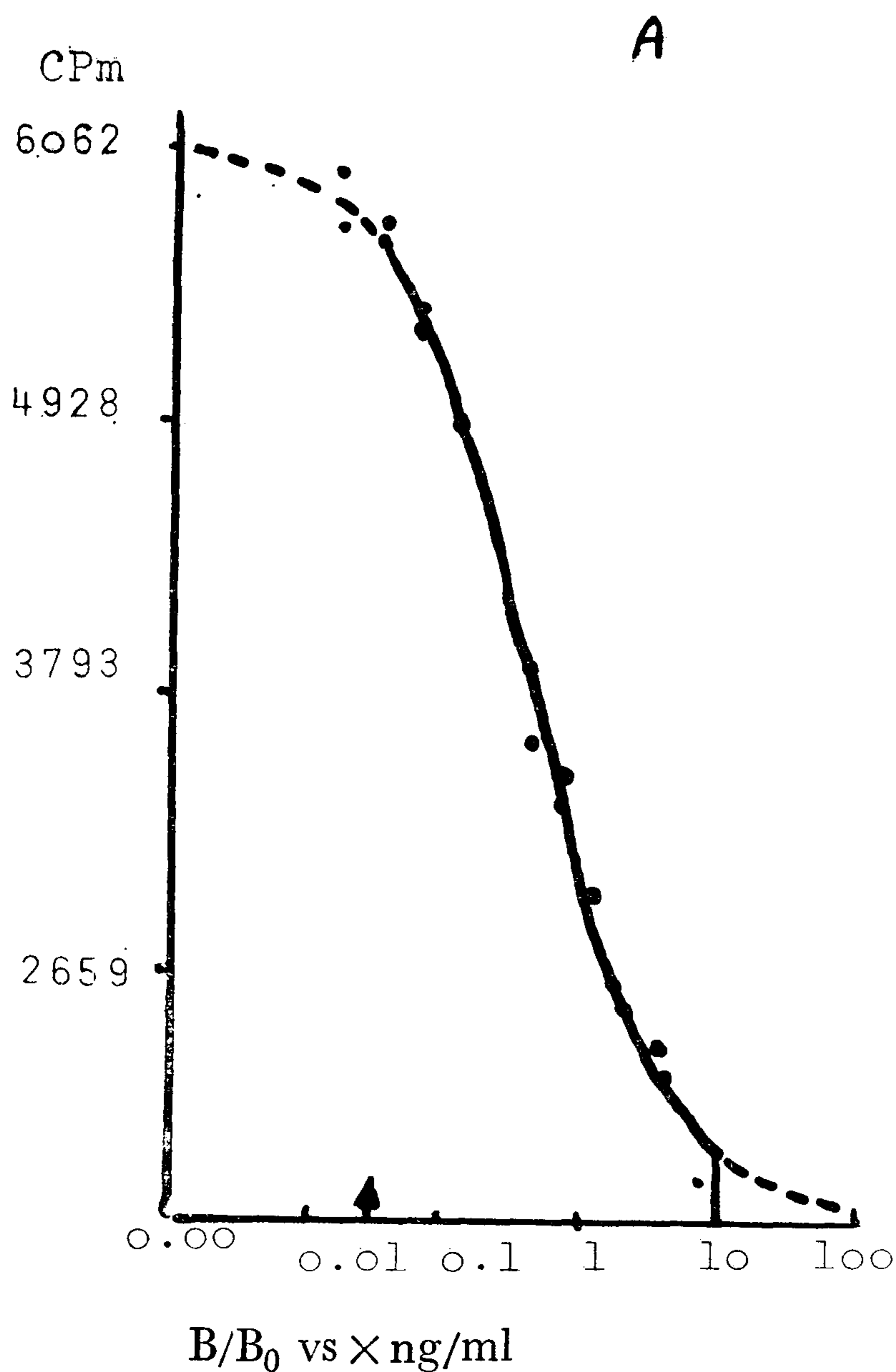
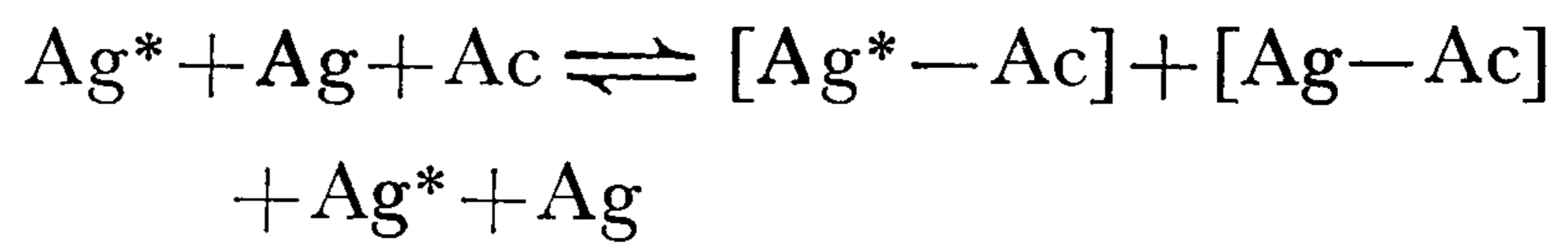

که پلکس آنتی ژن-آنتی کر

در حضور آنتی ژن غیر رادیواکتیو، واکنش (۱) بصورت واکنش (۲) در می آید.

می‌شود، هر قدر درصد آنتی ژن غیر رادیواکتیو در محیط زیادتر باشد مقدار آنتی ژن رادیواکتیو که به آنتی کر ثابت می‌شود، کمتر است مقدار بکاربرده شده از حساسیت فوق العاده برخوردار است بطوریکه میتوان مقدار هورمون را بین ۰ تا ۱۰ نانوگرم (ng) اندازه‌گیری کرد. (Kann/۱۹۷۱). باید متذکر شد که حساسیت اندازه‌گیری با متد RIA بستگی کامل به ویژگی واکنش آنتی ژن - آنتی کر دارد. (شکل ۱).

وقتی تعادل در این واکنش برقرار شد، بوسیله ایمونوسرم ویژه، کمپلکس Ag^*-Ac رسوب داده شده و بوسیله کنترسنتیلاسیون جامد، مقدار آنتی ژن رادیواکتیو در این کمپلکس اندازه‌گیری می‌شود برای اندازه‌گیری از منحنی استاندارد که می‌توانیم آن را در شکل زیر مشاهده نماییم، استفاده می‌گردد بطوریکه در این منحنی ملاحظه

مقدار درصد B/B_0 با مقادیر مختلف کازئین غیر رادیواکتیو.

منحنی خطی، شکل A پس از تبدیل به فرم Logit

$$\text{logity} = \log \frac{y}{1-y} \quad y = B/B_0^*$$

مقدار بتا کازئین بحسب ng/وزن بافت بحسب mg شوش ماده

بالغ با کره	دوماهه	$3/740 \pm 0/079$
	سه ماهه	$18/71 \pm 0/30$ و یا $29/06 \pm 2/19$
حامله	۰ روزه	$20/7 \pm 3/3$
	۲۰ روزه	2326 ± 187
شیرده	روز اول	7120 ± 007
	آخرین روزها	2666 ± 304

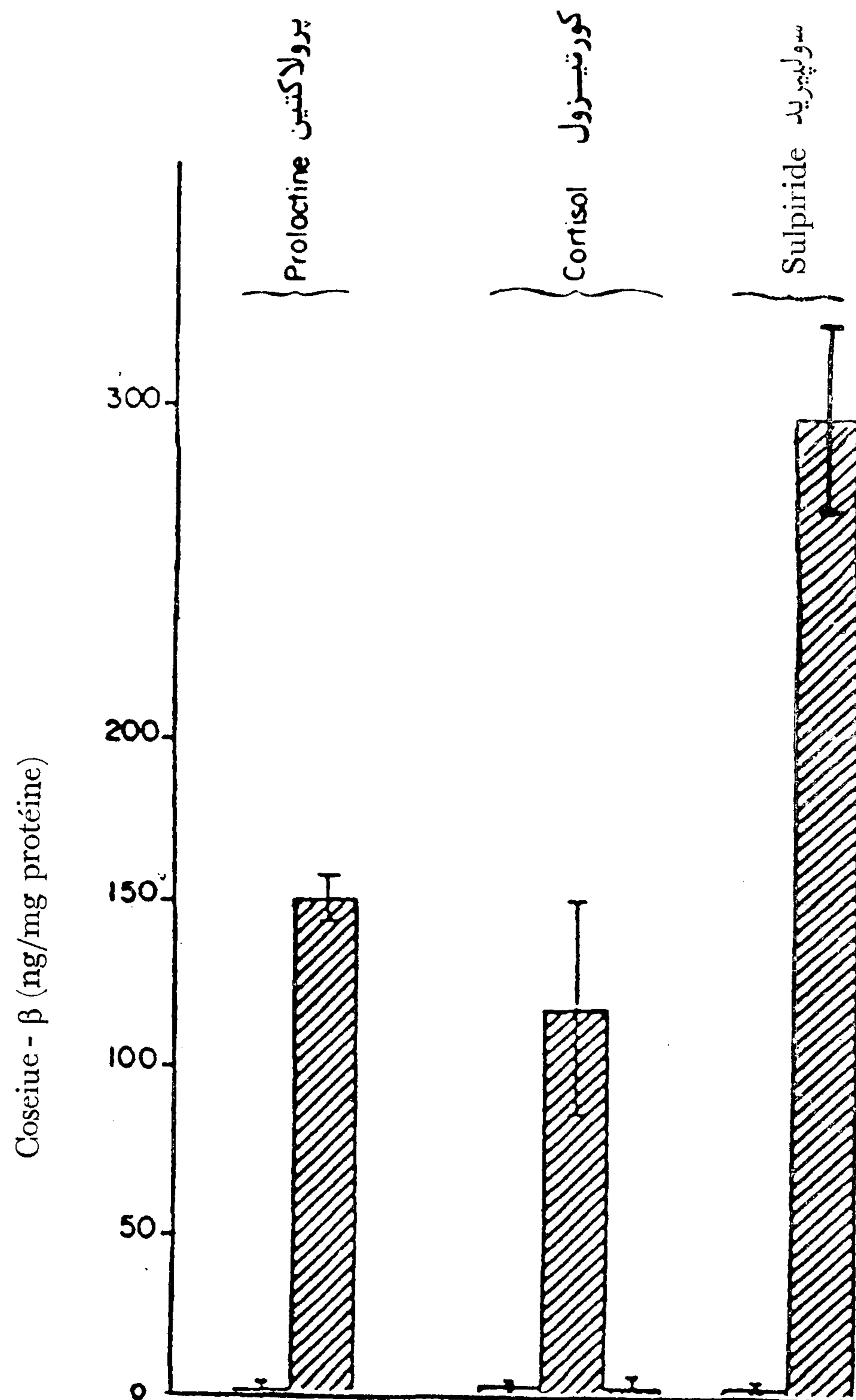
نتایج :

پژوهشهای گذشته که در آنها مقدار بتا کازئین در غدد شیری موشهای با کره، حامله و شیرده اندازه‌گیری شده است، (Hira / ۱۹۷۹ و Edery/۱۹۸۳) مقادیر مختلف این ماده را در دوره‌های مختلف فیزیولوژیکی نشان داده است. این نتایج در جدول زیر خلاصه شده است.

بطوریکه می بینیم مقدار بتا کازئین در سلولهای غدد شیرساز موش، با سن و وضع فیزیولوژیکی حیوان بستگی کامل دارد. در هر دوره جنسی، یک Pic پرولاکتین وجود دارد که باعث تحریک سنتز بتا کازئین در غدد شیرساز میگردد و همانطور که نتایج نشان می دهند حتی در موشهای بالغ با کرب بتدریج که سن آنها بالاسی رود، بر مقدار تجمع بتا کازئین در غدد شیرساز افزوده می شود.

فعالیت فراکسیونهای مؤثر عصاره گیاهان شیرزا در سنتز بتا کازئین قابل ملاحظه است. زیرا در پاره ای موارد در موشهای سه ماهه مقدار بتا کازئین از $2/19 \pm 29/56$ به مقدار $28/18 \pm$

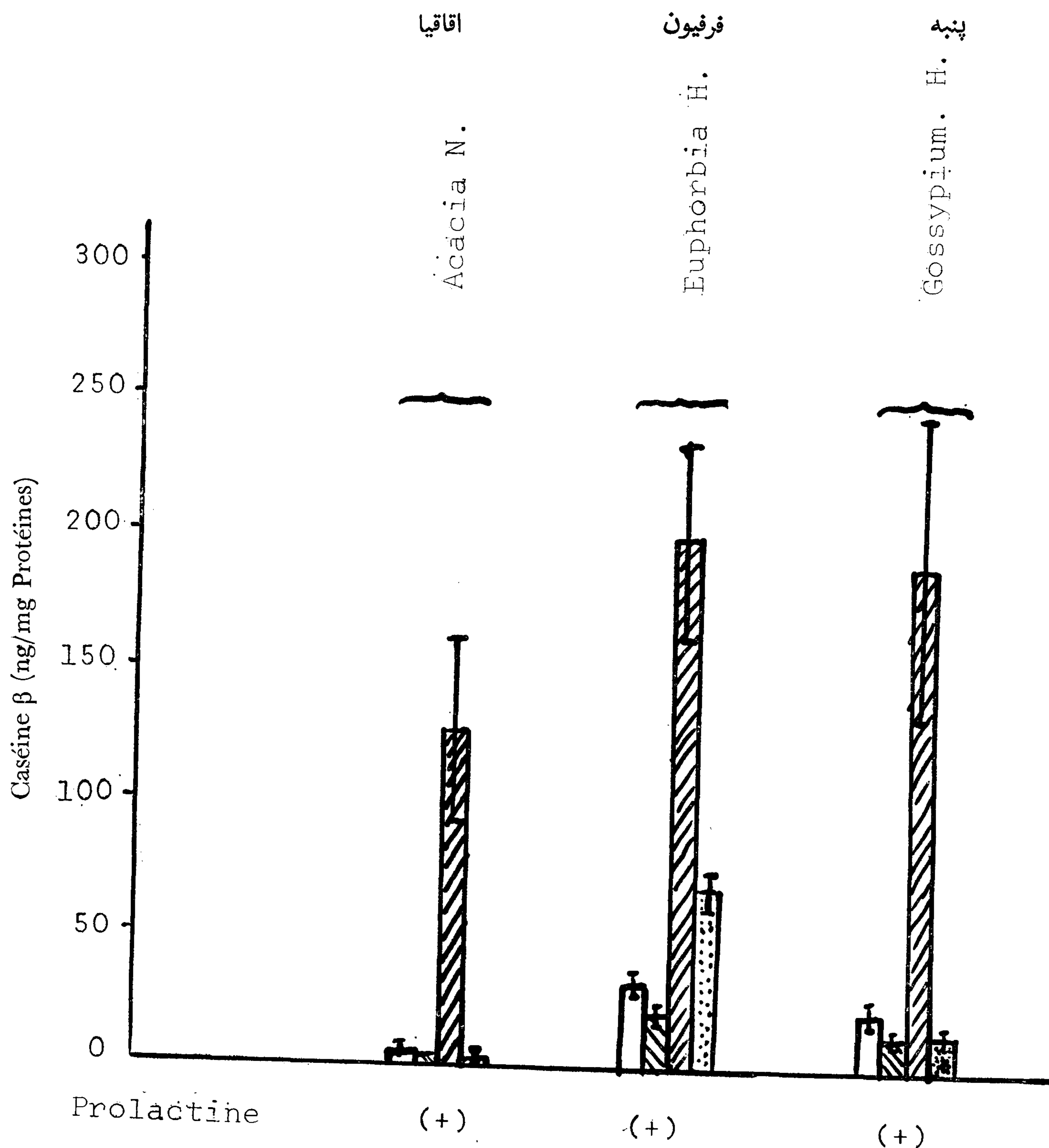
شکل (۲) نشان می دهد که چگونه پرولاکتین، کورتیزول و سولپیرید می توانند بر مقدار سنتز بتا کازئین در غدد شیرساز موش بیافزایند.

شکل ۲ - بالا رفتن سنتز بتا کازئین بوسیله پرولاکتین، استات هیدروکورتیزون و سولپیرید.
 حیوان شاهد (hatched bar) حیوان مورد آزمایش (white bar) در ۴ حیوان (\pm SEM)

بروموکریپتین (CB₁₅₄) یا آنتاگونیست پرولاکتین را تزریق نمائیم، افزایش سنتز بتا کازئین بوسیله عصاره‌ها بسیار کم می‌شود و یا به حد صفر می‌رسد. (شکل ۳)

در مورد پاره‌ای از عصاره‌های گیاهان لاکتوژن نظیر افاقیا، پنبه و فرفیون نیز که از طریق دهان به موش‌های مورد آزمایش داده شده به نتایجی نظیر موارد فوق رسیدیم به این شرح که اگر به این حیوانات

شکل ۳ - اثر عصاره گیاهان مختلف (اقاقیا، فرفیون، پنبه)

بر سنتز بتا کازئین

حیوان شاهد

حیوانات شاهد + CB 154

عصاره گیاهان

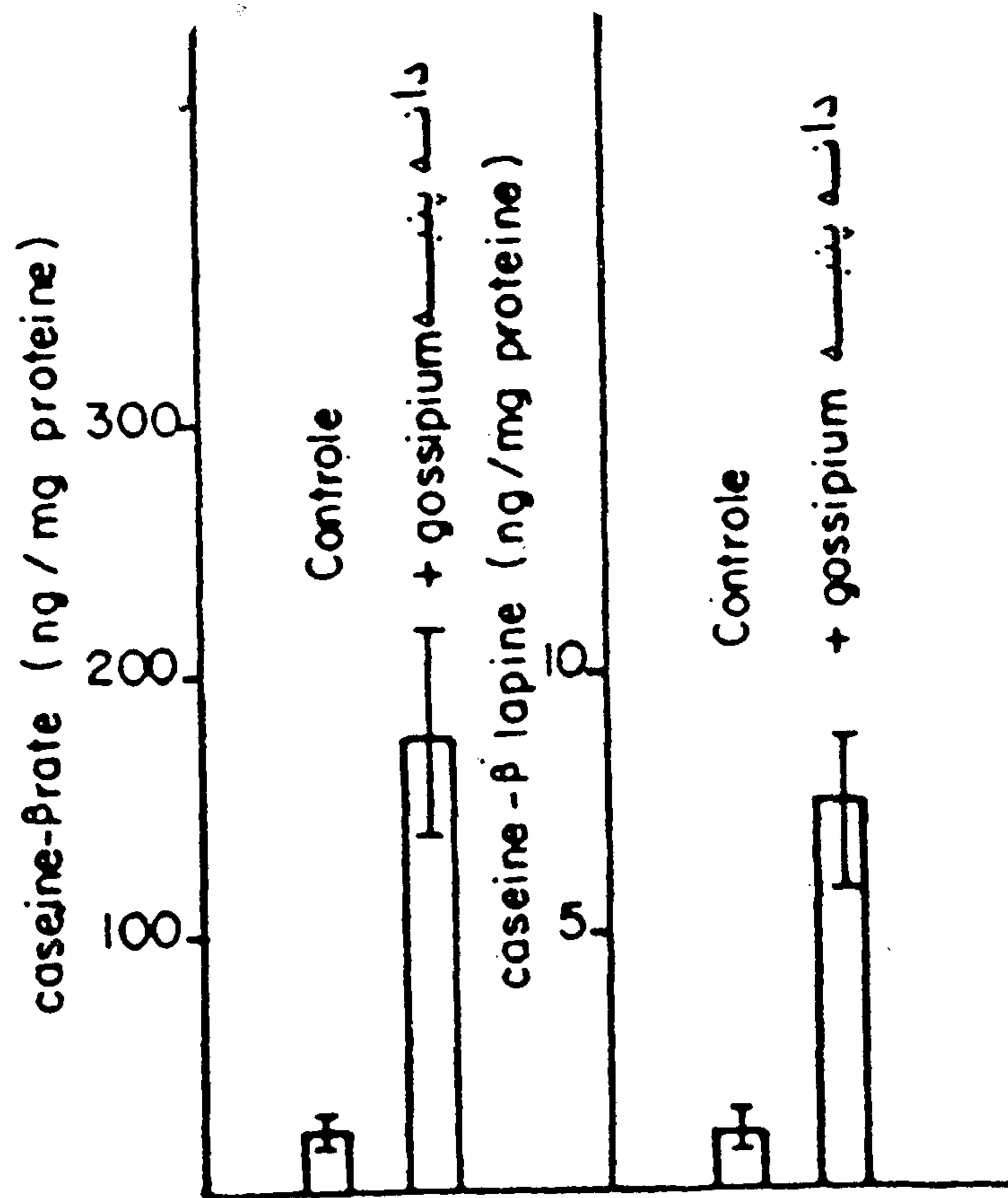
عصاره گیاهان + CB 154

علائم (+) نشان‌دهنده بالا رفتن مقدار ترشح پرولاکتین

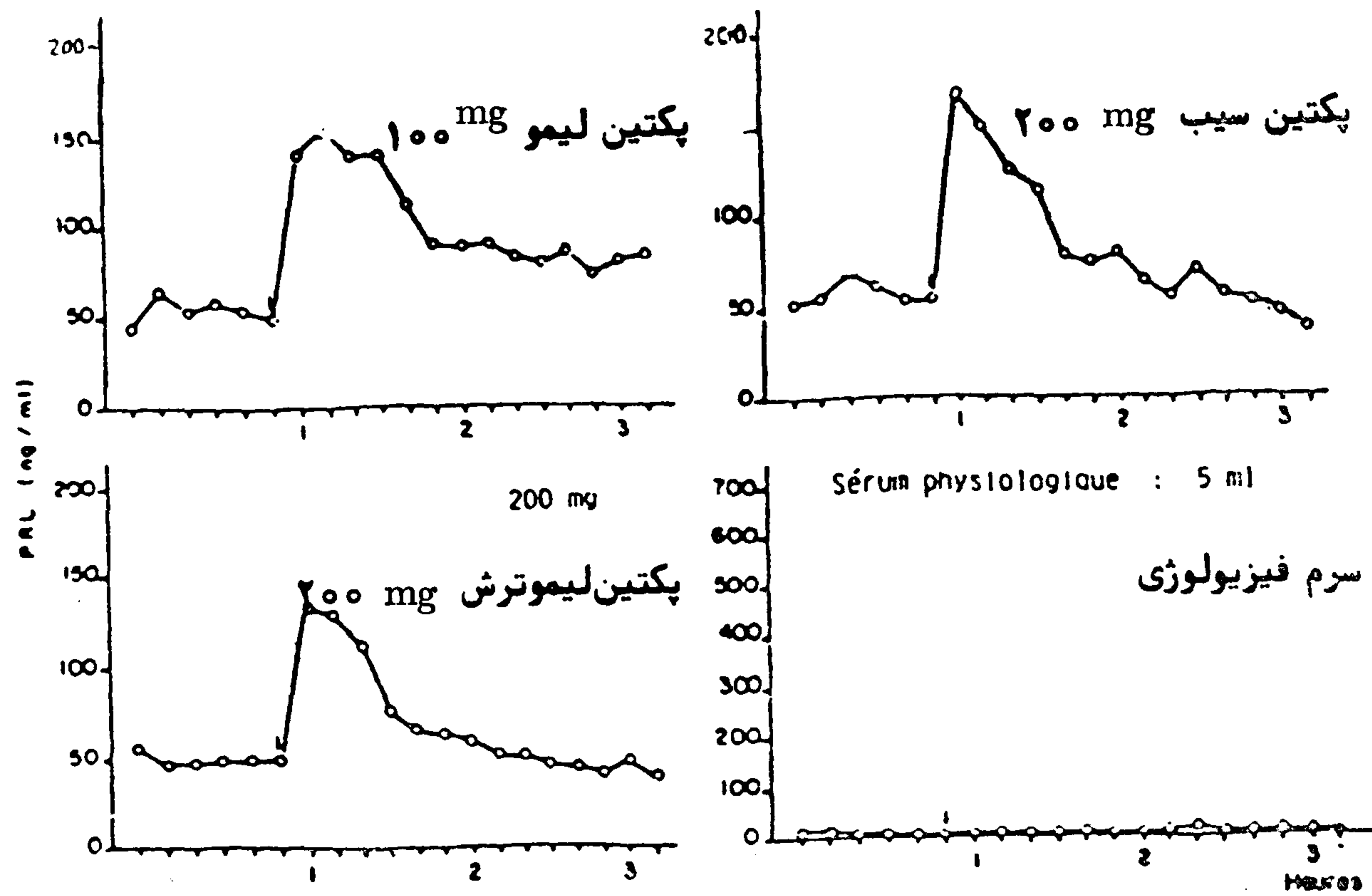
بوسیله همین عصاره‌ها می‌باشد.

اثر پکتین‌ها و مشتقات آنها روی ترشح پرولاکتین: پکتین و مشتقات آن را که از منابع مختلف تهیه شده بود، برای تحریک ترشح پرولاکتین و هورمون نمود آزمایش قرار دادیم. پکتین‌های مورد آزمایش عبارت بودند از پکتین سیب، لیمو که نتایج آن در شکل‌های زیر معرفی می‌شود. (شکل ۵).

همچنین اگر عصاره دانه‌های پنبه را به خرگوش آبستن - دروغین در دوازدهمین روز به مقدار ۲ گرم و به مدت ۴ روز بخورانیم و مقدار بتا کازئین را در حیوانات شاهد و مورد تجربه اندازه بگیریم، نتایجی مطابق شکل زیر بدست می‌آید. (شکل ۴)

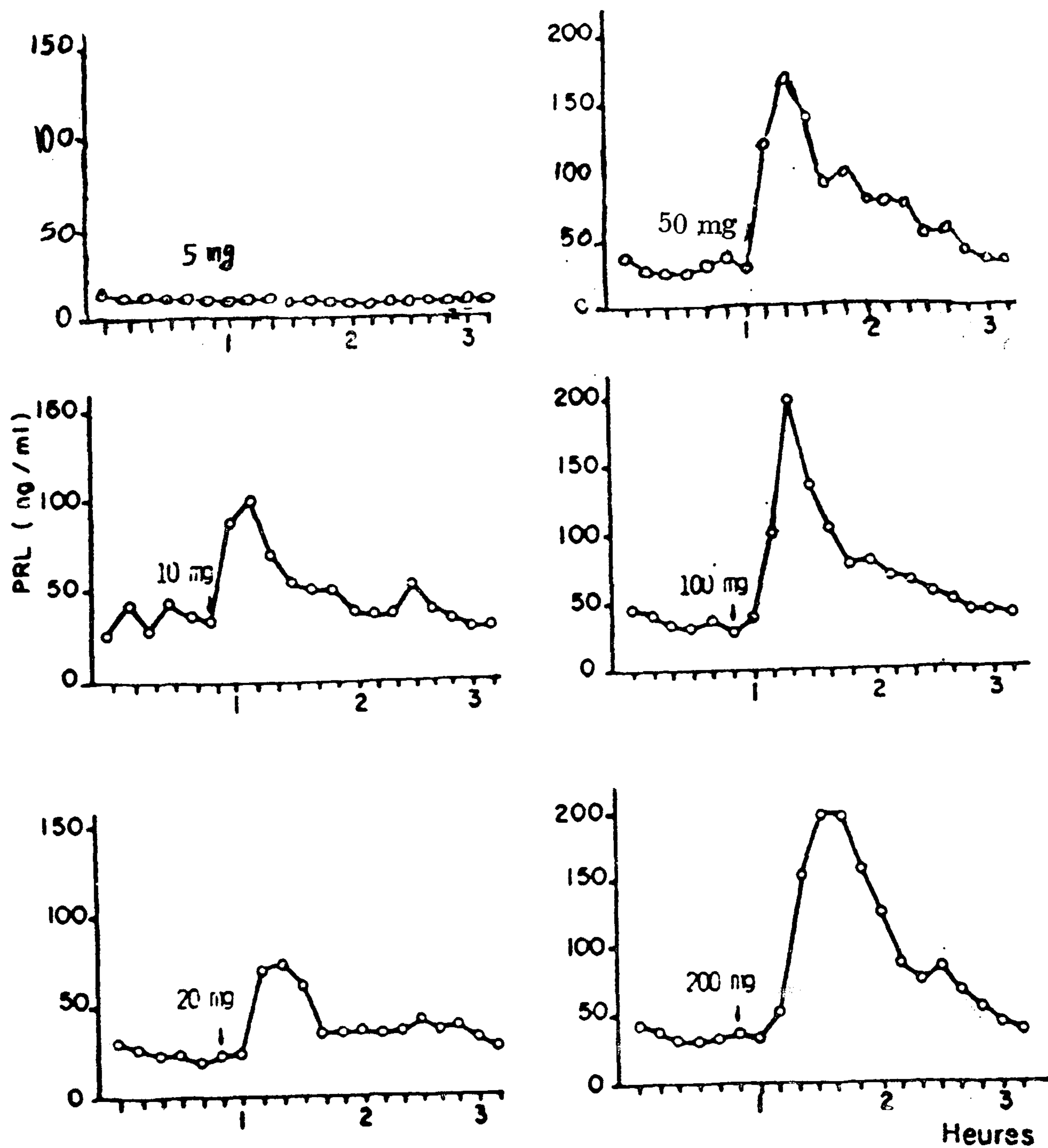
شکل ۵- اثر عصاره دانه پنبه در بیوسنتز بتا کازئین در خرگوش

شکل ۶- اثر پکتینهای مختلف روی ترشح پرولاکتین

پکتینها کم و بیش در ترشح PRL پرولاکتین، GH هورمون رشد و کورتیزول مؤثر می باشند و اسید پکتیک بیشترین اثر را دارد و بطوریکه از منحنی های شکل ۶ برمی آید، اسید پکتیک با مقدار ۱ mg، قدرت تحریک ترشح PRL پرولاکتین را دارد.

بطوریکه می بینیم حیواناتی که با سرم فیزیولوژی مورد آزمایش قرار گرفته اند هیچگونه تغییر ترشح در آنها دیده نمی شود. پس از آزمایشهای مختلفی که در مورد اثر مشتقات پکتینها، قابلیت آنها در تحریک ترشح پرولاکتین و هورمون نمو و سایر هورمونها می که در شیرزایی موثر هستند انجام شد، مشاهده گردید که مشتقات

شکل ۴- اثر مقادیر مختلف اسید پکتیک در ترشح پرولاکتین

سایر هورمونهایی که در شیرزایی دخالت دارند، و هنوز مورد مطالعه قرار نگرفته‌اند.

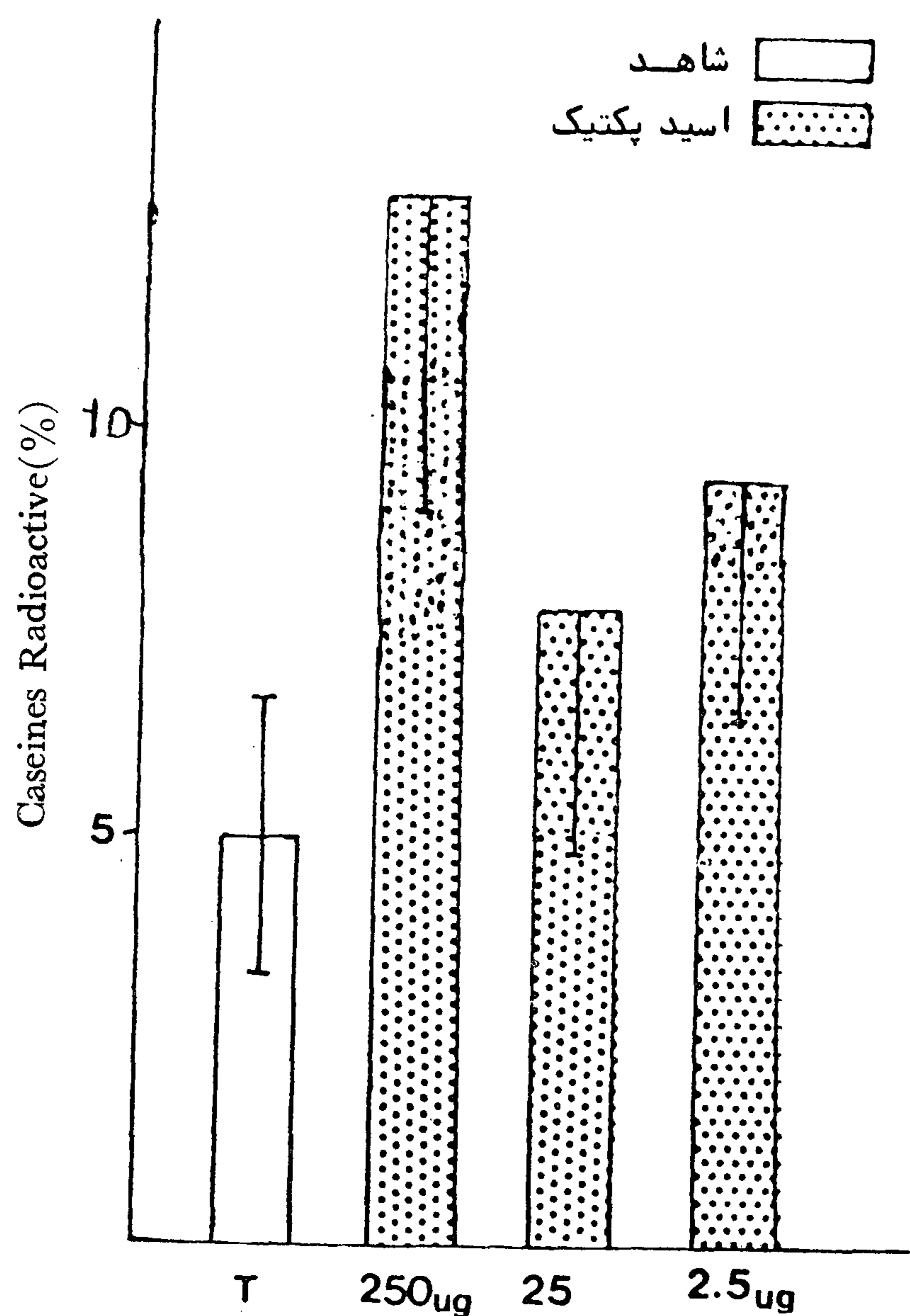
عمل اسید پکتیک روی قطعات غدد شیرساز خرگوش:

بوسیله لوسین رادیواکتیو نشان داده شد که مقادیر مختلف اسید پکتیک موجب نئوسنتز بتا کازئین در قطعات ۱ میلی متری غدد شیرساز و یا سلول‌های اپی تلیال غدد سینه‌ای خرگوش شیرده در محیط انکوباسیون می‌گردد بطوریکه پس از یکساعت انکوباسیون در محیط دارای لوسین رادیواکتیو مقدار درصد کازئین رادیواکتیو در محیط‌های واجد مقادیر مختلف اسید پکتیک (میکروگرم ۲۰-۲۵۰ بیشتر می‌باشد. (شکل ۷).

در منحنیهای شکل ۴ (dose - Reponse) میتوان ملاحظه کرد که مقادیر بیش از ۱۰ میلی گرم اسید پکتیک میتواند محرك ترشح پرولاکتین باشد. بدیهی است مقدار اسید پکتیک خالص لازم برای این اثر بسیار کمتر از مقدار عصاره خالص گیاهی محتوی اسید پکتیک است.

پس از نتایجی که بطور «In Vivo» در موش و خرگوش بدست آمد معلوم شد که فراکسیون مؤثر عصاره‌های گیاهی دو عمل تحریکی دارند:

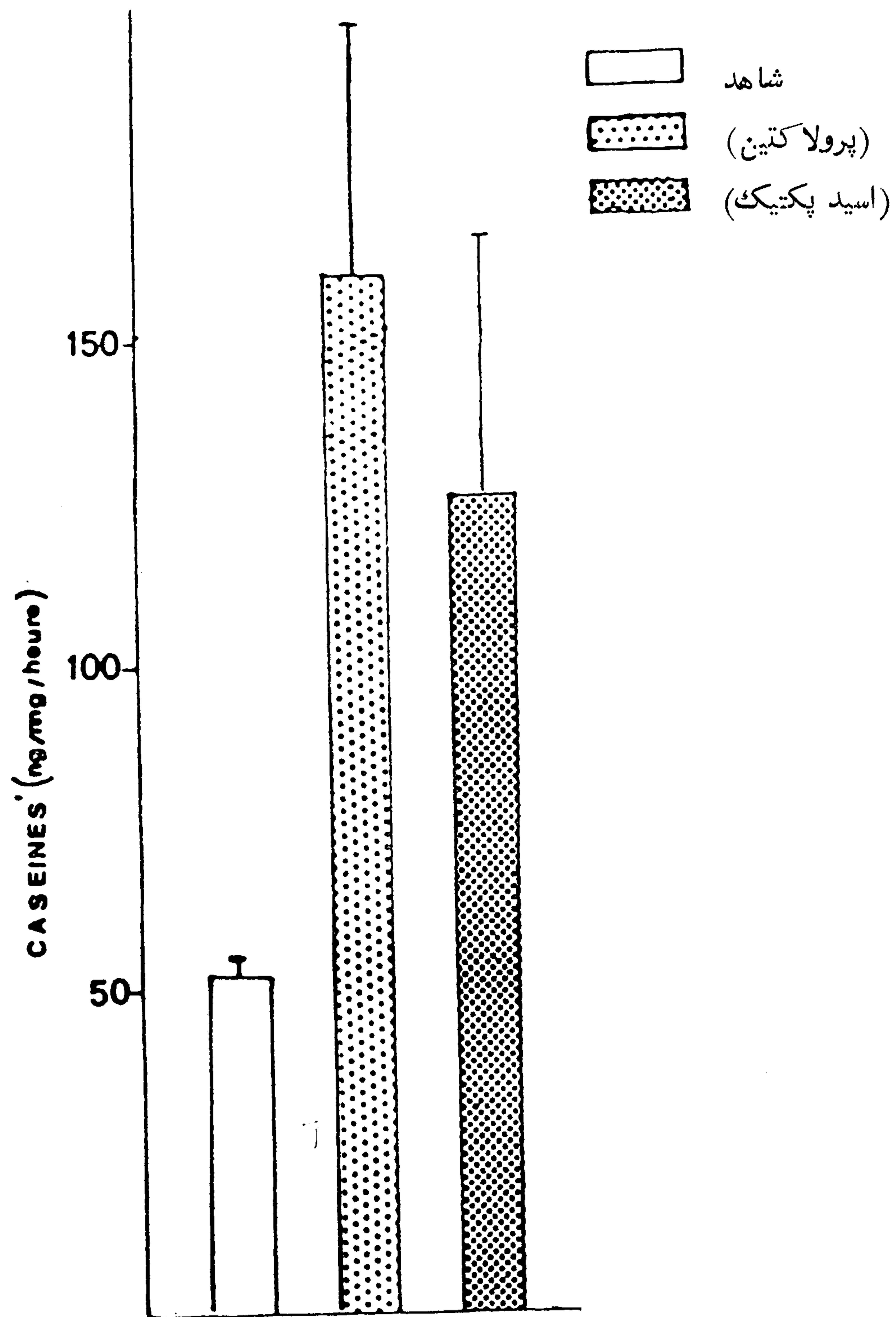
- ۱- در بیوسنتز بتا کازئین غدد شیرساز
- ۲- در ترشح پرولاکتین، هورمون نمو و کورتیزول واحتمالا

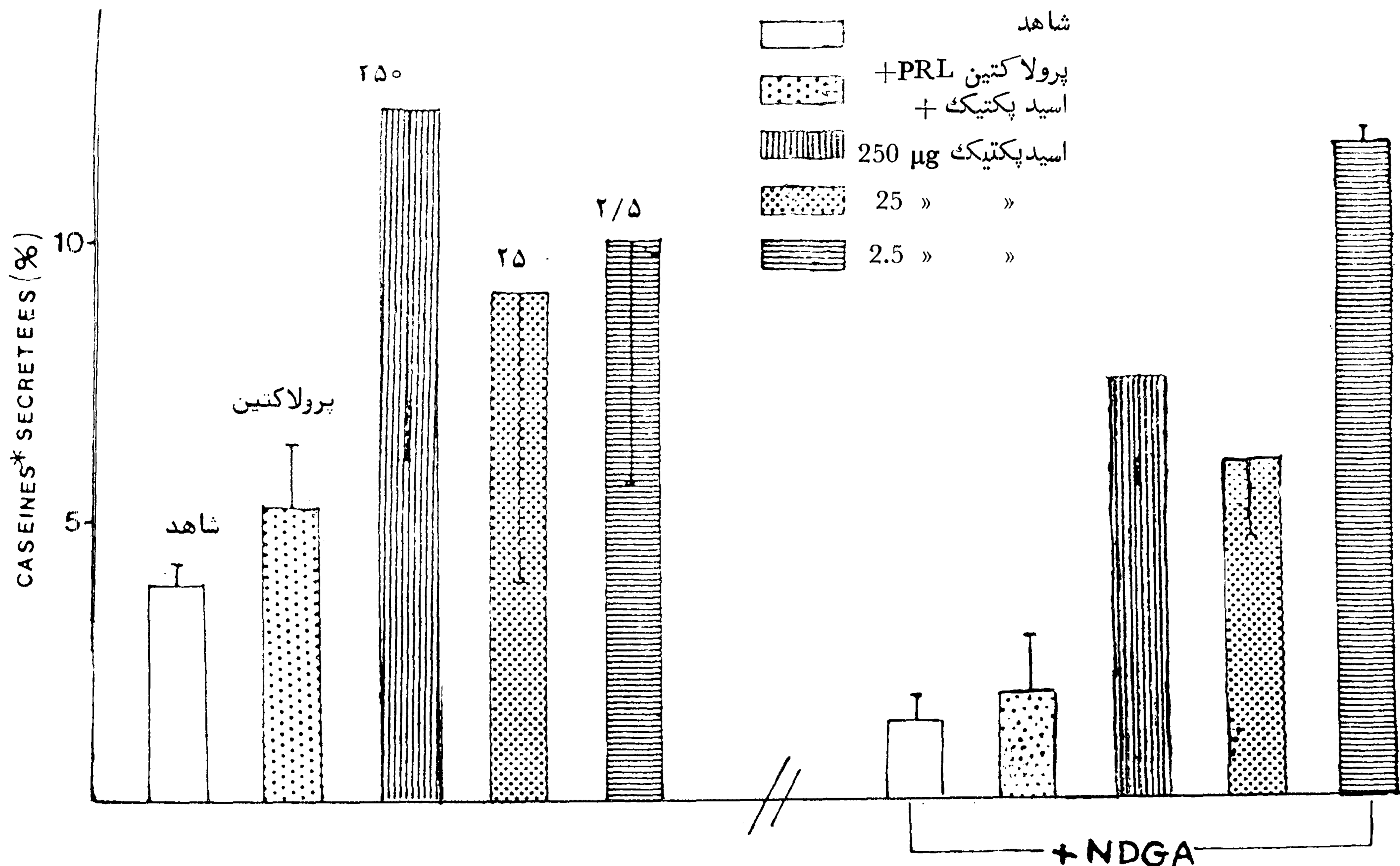
شکل ۷ - اثر مقادیر مختلف اسید پکتیک (۲۰، ۲۵، ۲۵۰) میکروگرم در ترشح بتا کازئین در قطعات غدد شیرساز در خرگوش

که اگرچه فراکسیونهای مؤثر عصاره‌های گیاهی مانند اسید پکتیک مثل پرولاکتین در سنتز بتا کازئین مؤثر هستند، اما طریق عمل آنها یکسان نیست. کارهای آینده در سطح سلولی و مولکولی نشان خواهد داد که عمل فراکسیون فعال در چه محلی از سلول، کدام گیرنده‌ها و به چه صورت موجب افزایش نموسنتز بتا کازئین می‌شود.

عمل اسید پکتیک در نموسنتز بتا کازئین در محیط انکوباسیون نظیر اضافه کردن پرولاکتین در محیط می‌باشد (در شکل ۸) اگر در محیط انکوباسیون که دارای پرولاکتین است یک بازدارنده ویژه پرولاکتین نظیر NDGA اسید نوردی هیدروگوارتیک اضافه کنیم، از مقدار سنتز بتا کازئین کاسته می‌شود درحالی‌که همین ماده مقدار سنتز بتا کازئین را در قطعات غدد شیرساز که در محیط واجد اسید پکتیک قرار دارند، تغییر نمی‌دهد (شکل ۹) بنابراین می‌توان تصور کرد

شکل ۸ - اثر پرولاکتین و اسید پکتیک در مقدار بتا کازئین قطعات غدد شیرساز خرگوش

شکل ۹- اثر مقادیر مختلف اسید پکتیک در سنتز بتا کارژین در محیط واجد ADGA

بحث و نتیجه گیری:

اهم آنها عبارت است از:

- رسوب دادن در مجاورت الکل در محیط واجد کلرور - سدیم ۱ M / و سپس بکاربردن کلروفورم. در این نوع عصاره گیری همه پروتئینها و لیپیدها حذف می شوند بدون آنکه فراکسیون فعال اثری نامناسب دریافت کند.
- از روشهای دیالیز برای بدست آوردن فراکسیون فعال استفاده شد که همه آنها از مولکولهای بزرگ که وزن مولکولی بیش از ۰۰۰۰ دالتون دارند، تشکیل شده اند.
- بالاخره آنچه در این فراکسیون فعال بیشترین مقدار را دارد پلی ساکاریدها می باشند که در آنها مقدار پکتین از همه بالاتر است همه آزمایشها این مطلب را تأیید می کنند که:
- ۱- برخی از گیاهان دارای فعالیت واقعی لاکتوژنی هستند زیرا بیوسنتز بتا کارژین را افزایش داده و هورمونهایی را که در این امر مؤثرند، تحریک می کنند (PRL، GH، کورتیزول و غیره).
- ۲- جنس این فراکسیون به احتمال قوی پلی ساکارید است.

بررسی گیاهان به علت پیچیدگی طبیعی ترکیبات آنها مشکل است و به همین دلیل بسیاری از پژوهشها در این زمینه ناتمام مانده است. مطالعه گیاهانی که بطور سنتی به لاکتوژن بودن شهرت دارند، بصورت علمی انجام نشده است و بیشتر اطلاعات موجود درباره گیاهان افریقائی است که بوسیله Adjanohoun انجام شده است. این بررسیها بیشتر جنبه مقایسه ای و مقدراری دارند و از نظر علمی دارای ارزش زیاد نمی باشند. در سال ۱۹۸۰ Harold نشان داد که اگر زنی ۸۰۰ ml آبجو بیاشامد، مقدار پرولاکتین پلاسما از ۱۰ ng/ml به ۳۰-۲۰ ng/ml می رسد و مدت ۲ ساعت این pic باقی می ماند. پژوهشهای بعدی نشان داد که قسمت الکلی این ماده هیچ تأثیری در بالا رفتن مقدار پرولاکتین ندارد و آزمایشهای انجام شده درگوسفند نشان داد که گیاهانی که در ساخته شدن - آبجو بکار می روند، در این امر دخالت کامل دارند (Sawadogo) (۱۹۸۹) در مورد چگونگی تهیه فراکسیونهای فعال در گیاهان آزمایشهای متعددی برای خالص کردن آنها صورت گرفته است که

References

- Adjanohoun E. et Ake Assi L. (1967). Inventaire floristique des forêts claires subsoudanaises encôte d'Ivoire septentrionale. *Ann. Fac. Sci. Univ. Abj* n° 3.
- Adjanohoun E., Ake Assi L., Floret J. J., Guinko S., Koumare M., Amyi A. M. R. Raynal J. (1979). Médecine traditionnelle et pharmacopée. Contribution aux études ethnobotaniques et floristiques au Mali. Ed. A. C. C. T. Paris.
- Adjanohoun E. et Ake Assi L. (1979) : Contribution au recensement des plantes médicinales de côte d'Ivoire. Ed; Centre National de floristique, Univ. Abidjan.
- Edery M., Houdebine L. M., Djiane J. and Kelly P. A. (1983) : Studies of casein synthesis in normal and neoplastic rat mammary gland by homologous radioimmunoassay. *Mol. Cell. Endocr.*, **34** 145-155.
- Harold E. C., Harris L. W. and Reidelberger R. D. (1985) : Beer-Induced prolactin secretion: a clinical and Laboratory study of the role of salsolinol. *Journal of clin. Endocrinol. and metab.*, **60**, 4, 673-677.
- Hira L. N. and Quasba P. K. (1979) : Quantification of milk proteins and their mRNA in rat mammary gland at various stages of gestation and lactation *J. of Biological Chemistry*, **254**, **13**, 6016-6025.
- Houdebine L. M., Djiane J., Kelly P. A. Kathoh M., Dusanter-Fourt I., Martal P. (1984) : The mechanism of prolactin on casein genes expression. *Proc. 7th International congress of Endocrinology*.
- Houdebine L. M. (1986) : La physiologie de la lactation humaine. *La revue du praticien (Paris)* **36**, 27, 1495-1507.
- Kann G. (1971) : Dosage radioimmunologique de la prolactine plasmatique chez les ovins. *C. R. Acad. Sci., Paris*, **272**, 2808 -2811.
- Kann G. (1971) : Variations des concentrations plasmatiques de l'hormone lutéinisante et de la prolactine au cours du cycle oestrien chez la brebis. *C. R. Acad. Sci., Paris*, **272**, 2934-2937.
- Kerdelhué B., Kann G. et Justisz M. (1972) : Dosage radioimmunologique de la FSH chez le mouton et le rat. in: Hormones glycoprotéiques hypophysaires, ed. Inserm, pp. 177-192.
- Kerdelhué B., Catin S. and Justisz M. (1973) : New data concerning the plasma levels of prolactin and gonadotropins throughout the estrous cycle in the rat. In: Human prolactin, Pasteels J. L. et Robyn C., eds, pp. 149 - 159, excerpta medica.
- Sawadogo L. Houdebine L.M. Thibault JF, Rouau X. (1988). Mise en évidence d'une activité lactogène dans des extraits végétaux. *Bull Med Trad* **2**: 19-30.
- Sawadogo L. Sephiri H, Houdebine L.M (1989). Mise en évidence d'un facteur stimulant la sécrétion de prolactine et d'hormone de croissance dans les drèches de brasserie, *reprod nutr dev* **29**: 193 - 146.
- Houri sephri, Catherine Renard. Louis-Marie Houdebine (1990) . β -Glucan and pectin derivatives stimulate prolactin secretion from hypophysis «in vitro». *Soci exper. Biol. Med vol.* **194**: 193-197.